

Beleidsplan

Team Toekomst

Samen voor ieder kind in Delfshaven

Doelstelling: in 10 jaar tijd gaan we ervoor zorgen dat ieder kind van basisschoolleeftijd in Delfshaven dat dreigt uit te vallen op het juiste moment de juiste ondersteuning krijgt om daarmee zijn of haar talenten vol te kunnen ontwikkelen. Dat doen we door met de bestaande partijen in de wijk slimmer en structureler samen te werken en gezamenlijk toe te werken naar méér talentontwikkeling door de jeugd van Delfshaven. Dit is een vernieuwend voorbeeld van preventief jeugdbeleid 2.0, waarbij we ervan uitgaan dat de investering in preventie leidt tot een kostenbesparing in curatie.

Aanleiding (daarbij nemen we illustratief 1 wijk in Delfshaven)

De wijken Bospolder en Tussendijken kennen gezamenlijk 14.150 inwoners. Bijna 20% daarvan is jonger dan 15 jaar. Dat zijn tussen de 2500-3000 kinderen.

Over de ontwikkelingskansen van deze kinderen zijn een aantal objectieve gegevens beschikbaar:

- *De cito-scores van de basisscholen in de wijk liggen, op 1 school na, onder het Rotterdams gemiddelde (factsheet analyse Botu 2018, verkregen van Marleen ter Vergert).*
- *Slechts 39% van de inwoners van Bospolder en 37% van de inwoners van Tussendijken sport wekelijks, georganiseerd of ongeorganiseerd. Dit is fors lager dan het Rotterdams gemiddelde van 45%*
- *Slechts 15% van de schoolgaande kinderen in Bospolder en 14% van de schoolgaande kinderen in Tussendijken is lid van een sportvereniging. Het Rotterdams gemiddelde is 31%.*
- *34% van de kinderen tussen 4-11jaar in Bospolder (gegevens over Tussendijken staan niet in de monitor) heeft overgewicht, ten opzichte van het Rotterdams gemiddelde van 20% (bron wijkanalyse sportregie per wijk.*
- *Tussendijken zit met 42% bij de top 5 van de wijken met hoge concentratie van kinderen in arme huishoudens. In Bospolder heeft 30% van de huishoudens een laag inkomen. Het Rotterdams gemiddelde is 19%.*

Bovenstaande data geven duidelijk een beeld van een wijk waarin kinderen gemiddeld lager scoren op school, minder participeren bij verenigingen en vaker obesitas hebben. Vervolgens is onderzocht, op basis van deskresearch, waarom deze wijken op deze maatstaven lager scoren dan het landelijk gemiddelde en hoe we dat kunnen duiden. De belangrijkste bronnen van informatie, die in het vervolg worden aangehaald, zijn de volgende:

- Een gelijke start – een onderzoek naar kinderen in armoede onder 21 basisscholen in Delfshaven.
- Programma Veerkrachtig Botu 2028
- Uit de knoop, de Rotterdamse aanpak op armoede 2019-2022.
- Onderzoek landelijke ombudsman 2017
- NJI, Opgroeien en opvoeden in armoede, 2015.
- Sportdeelname van kinderen in armoede, Mulier Instituut, 2014

In al deze onderzoeken wordt een direct verband gelegd tussen armoede in het gezin en verminderde talentontwikkelingskansen voor de kinderen. In het Rotterdams gemeentelijke programma Uit de Knoop staat het zelfs beschreven in de inleiding van het programma: **Twintig procent van de kinderen in Rotterdam groeit op in armoede. En dat betekent oneindig veel meer dan dat hun ouders simpelweg weinig geld hebben. Het zorgt ervoor dat ze op allerlei gebieden onvoldoende kunnen ontwikkelen. Denk aan hun gezondheid, hun emotionele ontwikkeling, hun schoolprestaties en, op latere leeftijd, hun kansen op de arbeidsmarkt.**

Het is daarmee een feit dat kinderen in gezinnen die opgroeien in armoede minder kansen kunnen benutten dan kinderen in gezinnen met een midden of hoog inkomen. In diverse wijkanalyses over Bospolder en Tussendijken wordt nog eens bevestigd voor deze wijken, dat veel kinderen in deze wijken minder kansen kunnen benutten: *‘Jongeren die opgroeien in Bospolder-Tussendijken worden geconfronteerd met achterstanden op verschillende terreinen. Schooluitval, talentontwikkeling, hulpverlening en activering zijn thema’s die aandacht behoeven om de ambitie voor de jongeren uit de wijk te kunnen realiseren (bron gebiedsprogramma Delfshaven 2016-2018)’*.

Op basis van wetenschappelijk kennis zijn de gevolgen van armoede op de ontwikkeling van kinderen op een rijtje gezet. Dit betreft mogelijke effecten op¹:

- psychosociale ontwikkeling,
- kans op minder goede hersenontwikkeling
- een slechtere gezondheid
- minder veilige gehechtheid
- meer kans op kindermishandeling
- chronische stress (vanwege armoede) kan leiden tot opvoedingsproblemen
- meer kans op slechtere schoolprestaties
- in sommige gevallen jeugdcriminaliteit.
- Volgens het ministerie van OCW krijgen kinderen met dezelfde capaciteiten maar van ouders met een lager inkomen gemiddeld een lager advies dan kinderen van rijkere ouders.

Na het agenderen van de urgentie van het vraagstuk van de kansongelijkheid (WAT), en het nader verdiepen van de reden dat het vraagstuk in deze wijken zo nadrukkelijk voorkomt (WAAROM), is in een aantal onderzoeken en documenten ook gesproken over de manier waarop dit vraagstuk aangepakt zou moeten worden (HOE).

Zo geeft het rapport ‘Een gelijke start’ een heel aantal concrete aanbevelingen voor kansgelijkheid onder kinderen:

- Scholen worden dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van armoede en willen een signalerende rol oppakken
- Zorg bijvoorbeeld bij scholen, voor meer capaciteit voor het informeren van ouders en het ondernemen van actie om zaken gedaan te krijgen.
- Daarnaast extra onderwijs en steun voor kinderen in achterstandssituaties.
- Het systeem van kindvoorzieningen vraag om verbeteringen, omdat deze nog onbekend en onbenut zijn.
- Breng voorzieningen meer richting school.
- Vanuit sport- en cultuurverenigingen kan meer worden samengewerkt met scholen voor versterking van de talentontwikkelingsmogelijkheden.
- Versterk het wijknetwerk en leg verbindingen tussen scholen en het aanbod in de wijk.

Sinds 2018 is een aparte wethouder Armoede aangetreden. Inmiddels is de nieuwe ambitieuze aanpak armoede uit van de Rotterdamse wethouder Armoede. Eén van de vier ambities is dat minder kinderen opgroeien in armoede. Men wil dat doen langs drie lijnen:

- investeren in sociaal-emotionele competenties van kinderen via onderwijs en jeugdbeleid,

¹ Onderzoek armoedeplatform Delfshaven, 2019

- investeren in participatie van kinderen
- investeren in het vergroten van de zelfredzaamheid van kwetsbare gezinnen.

Uit het onderzoek door het Mulier Instituut blijkt dat niet alleen de financiële situatie een belemmering vormt voor de participatie door kinderen; ook de afwezigheid van hulpbronnen belemmert de structurele participatie door kinderen. Binnen het Mulier Instituut wordt gebruik gemaakt van de theorie van Bourdieu. De theorie veronderstelt dat de mate waarin mensen kunnen meedoen in de maatschappij, afhangt van de mate waarin zij beschikken over hulpbronnen. Persoonlijk, materieel, sociaal en cultureel kapitaal worden als de belangrijkste hulpbronnen gezien. Daarnaast zijn ook de persoonlijke kenmerken van een kind van belang, zoals een goede (psychische) gezondheid en motorische vaardigheid. Zo is het belangrijk dat:

- voorzieningen in de nabijheid zijn en niet op afstand,
- er vertrouwen ontstaat tussen de interventie en de doelgroep,
- geen eenzijdig aanbod kan worden gecreëerd voor een hele doelgroep
- het kind en het gezin beiden worden geactiveerd en een sociaal netwerk opbouwen.

Zonder continue te sturen op het versterken van alle hulpbronnen, wordt structurele participatie door kinderen niet tot nauwelijks bereikt.

Het NJI heeft uitvoerig geschreven over de relatie tussen armoede en kansongelijkheid voor kinderen en heeft aanbevelingen geformuleerd voor interventies. Deze aanbevelingen zijn grotendeels gebaseerd op eerder SER-onderzoek over samenhangend armoedebeleid en deze aanbevelingen zijn als volgt:

- Zet in op preventie en voorkomen terugval
- Bereik voorzieningen beter
- Intensiveer de samenwerking met scholen

Uit al deze onderzoeken en aanpakken blijkt een aantal uitgangspunten die terug moeten komen in de op te zetten interventie:

1. Zet in op een preventieve aanpak
2. Zorg voor een nauwe samenwerking met scholen. Maar belast hen, binnen de huidige budgetten, niet met extra taken.
3. Er zijn veel voorzieningen, maar deze voorzieningen zijn onvoldoende bekend en worden onvoldoende benut. Versterk het wijknetwerk, zorg voor aanbod dichtbij en werk intensief samen voor ieder kind.
4. Zorg voor een maatwerkaanpak per kind, met een rol voor de ouders.
5. Zorg dat het gezin onderdeel wordt van de infrastructuur van de wijk en beiden een sterk sociaal netwerk opbouwen.
6. Investeert in de sociaal-emotionele competenties van kinderen via onderwijs en jeugdbeleid.
7. Zorg ervoor dat alle hulpbronnen worden versterkt. Een focus op alleen de financiën levert geen structurele participatie door kinderen op.

Op basis van deze uitgangspunten, die terugkwamen in bijna alle onderzoeken en aanpakken, is gezocht naar een bestaande interventie, die al deze elementen in zich heeft, die toepasbaar kan worden gemaakt in Delfshaven en die de afgelopen jaren effectief is gebleken. Er zijn meerdere interventies middels deskresearch onderzocht. De interventie die aansluit bij deze probleemanalyse is de interventie West London Zone. De West London Zone is een interventie die is gestart in 2015 in West London, door een aantal partijen in de

wijk die zagen dat zij te weinig samenwerkten en dat zij een langdurige maatwerk aanpak met elkaar moesten neerzetten, om kinderen echt de kans te geven om de eigen talenten te ontwikkelen. Zij zijn in 2015 gestart met een aanpak die uitgaat van het feit dat alle aanbod er is in de wijk, dat alle kinderen die het aanbod nodig hebben er ook zijn, maar dat deze elkaar niet bereiken. Zij tonen met hun interventie aan dat kinderen na de duur van het programma van 2 jaar een sterke groei hebben laten zien op sociaal-emotionele ontwikkeling en op schoolprestaties. Onderstaand een vertaling van de uitgangspunten, zoals bovenstaand geformuleerd op basis van onderzoek, naar de werkwijze van de West London Zone.

1. Zet in op een preventieve aanpak
De West London Zone voert periodiek een selectie uit op alle kinderen van betrokken basisscholen en selecteert alleen die kinderen voor wie een preventieve aanpak werkt. Dit doen ze aan de hand van data. Zo wordt geen kind in de wijk vergeten en vindt de selectie plaats op basis van de kinderen die het meeste baat kunnen hebben bij de preventieve aanpak.
2. Zorg voor een nauwe samenwerking met scholen. Maar belast hen, binnen de huidige budgetten, niet met extra taken.
De West London zone voert haar werk uit in samenwerking en in de scholen. De scholen hebben daarmee geen verzwaaring van hun takenpakket gekregen, maar hebben een signalerende en monitorende taak.
3. Er zijn veel voorzieningen, maar deze voorzieningen zijn onvoldoende bekend en worden onvoldoende benut. Versterk het wijknetwerk, zorg voor aanbod dichtbij en werk intensief samen voor ieder kind.
De interventie gaat ervan uit dat al het aanbod van activiteiten en ondersteuning in de wijk aanwezig is, maar dat de aansluiting met de kinderen die het aanbod nodig hebben er onvoldoende is. Tevens gaat de interventie ervan uit dat het aanbod vaak niet op het juiste moment wordt verbonden aan de ontwikkeling van het kind. Er gaan daarmee talenten verloren.
4. Zorg voor een maatwerk aanpak per kind, met een rol voor de ouders.
De West London Zone is overtuigd van een langdurige aanpak en maatwerk per kind. De West London Zone stelt per kind, in samenspraak met de ouders en docent op school, meetbare doelstellingen op sociaal-emotionele ontwikkeling, onderwijsresultaten en participatie in het traject.
5. Zorg dat het gezin onderdeel wordt van de infrastructuur van de wijk en beiden een sterk sociaal netwerk opbouwen.
De ouders horen hun kind zelf op te geven voor de interventie en worden gedurende de interventie actief betrokken bij de ontwikkeling van hun kind en de realisatie van de doelstellingen. Dit betekent niet dat ieder kind ook wat toegelaten. Er wordt immers op basis van data een selectie gemaakt.
6. Investeer in de sociaal-emotionele competenties van kinderen via onderwijs en jeugdbeleid.
De West London zone is volledig gericht op het realiseren van de doelstellingen van de deelnemers. Deze doelstellingen worden per kind via maatwerk vastgelegd en periodiek gemeten en het persoonlijk plan per deelnemer wordt toegespitst op het realiseren van de doelstellingen op sociaal-emotionele ontwikkeling en onderwijsprestaties.
7. Zorg ervoor dat alle hulpbronnen worden versterkt. Een focus op alleen de financiën levert geen structurele participatie door kinderen op.
De West London Zone biedt maatwerk aan kinderen voor het geheel van de hulpbronnen en versterkt, in samenwerking met de partners, de hulpbronnen gedurende de periode van deelname door het kind.

Het team van Team Toekomst is geworteld in Delfshaven. Vijf van de teamleden is moeder in de wijk, twee zijn aanbieders van activiteiten in de wijk (oprichter sportverenigingen en culturele organisaties) en allen kennen een groot vertrouwen van gezinnen.

Los van de deskresearch, is tevens gesproken met bewoners uit de wijk, aanbieders van activiteiten in de wijk en diverse professionals. Zie voor een nadere lijst met geïnterviewden, de bijlage. Bijna allemaal geven zij aan de maatwerk aanpak, die verbindt tussen de bestaande partijen in de wijk, op basis van de maatwerkvraag van het kind een wenselijke aanvulling aan de huidige mogelijkheden. Wat daarnaast door partijen wordt gewaardeerd, is de focus op effectiviteit. De effectiviteit van de interventie wordt gestructureerd gemeten en de financiering van de interventie is afhankelijk van de effectiviteit. De Botu 12 en Go Botu hebben deze interventie geselecteerd als 1 van de 7 interventies die kansrijk is in Bospolder-Tussendijken. De interventie West London Zone lijkt dan ook goed toepasbaar in de wijken Bospolder-Tussendijken.

Interventie

Team Toekomst is, in haar zoektocht naar een geschikte interventie in Delfshaven, gestuit op de interventie West London Zone. Een interventie op preventief jeugdbeleid, die uitgaat van de kracht van de wijk en de vele organisaties die activiteiten organiseren in de wijk, maar tevens constateert dat veel kinderen, ondanks alle aanbod, niet kansgelijk opgroeien in de wijk. Team Toekomst heeft veelvuldig contact met de West London Zone en veel informatie mogen krijgen. We hebben afgesproken de komende periode informatie te blijven delen.

De interventie uit London is vervolgens met veel partijen binnen en buiten de wijk besproken. De interventie uit London is daarmee aangepast naar Delfshaven en specifiek Bospolder-Tussendijken. Enkele zaken die zijn aangepast ten opzichte van de West London Zone:

- Qua doelstellingen voegen wij self-efficacy toe. Noot: inmiddels heeft West London Zone ook besloten self-efficacy toe te voegen.
- Nederland kent het Jeugdsport en -cultuurfonds. Daar wordt in deze interventie mee samengewerkt. We ontwikkelen een arrangement waarmee de activiteiten door dit fonds worden ondersteund. In het Verenigd Koninkrijk bestaat deze maatregel niet.
- Nederland kent een uitgebreider welzijnsinfrastructuur van het Verenigd Koninkrijk. Welzijnspartners kunnen op dergelijke interventies in Nederland niet worden genegeerd. Team Toekomst stelt voor om hen mee te laten werken aan de interventie, door 1 link worker te leveren en periodiek een orthopedagoog te leveren.

Na de vele gesprekken met betrokkenen en professionals is de interventie vervolgens uitgeschreven conform de richtlijn van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Team Toekomst heeft zich namelijk voorgenomen om de interventie vanaf dag 1 zodanig goed op te bouwen, dat deze kan worden gemeten op effectiviteit.

De uitgeschreven interventie is vervolgens door een aantal inhoudelijken getoetst. Hoofdvraag van iedere toetsing was: denk je dat deze interventie kan gaan werken? Heb je aanvullingen, verbeterpunten?

De partijen aan wie de kwalitatieve toetsing is gevraagd zijn:

- Enver
- Garage2020
- Veerkrachtige gezinnen
- Gemeente Rotterdam, afdeling jeugdbeleid
- Stichting De Verre Bergen, Floris Noordhoff

Daarnaast is de interventie met veel partijen besproken. Deze partijen kunnen worden opgedeeld in 1) scholen, 2) ouders en jeugd, 3) uitvoeringspartijen (zoals sportverenigingen en andere aanbieders van naschoolse activiteiten).

De interventie wordt overal warm ontvangen. Dat heeft in eerste instantie niet eens met de inhoud van de interventie te maken, maar met het feit dat er aandacht is voor structurele kinderopparticipatie. Zoals Marco van stichting Vluchtelingen voor Vluchtelingen het verwoordt: *we zijn als organisaties vooral bezig met de problemen van de ouders. Want die ouders hebben acute problemen. De kinderen zitten daar altijd bij, maken alles mee, maar hebben zelf nauwelijks iets extra's. Wat is het fijn als er structurele aandacht komt voor kinderopparticipatie. Maar ook concrete actie. Bij 1 van de gezinnen die wij steunen is een jongen van 9 die voetballt bij een Delfshavense voetbalclub. Hij is uit zijn schoenen gegroeid en de moeder is te trots om een hulpvraag te stellen. Tijdens het voetballen vergat hij even de problemen thuis. 1 telefoontje met Team Toekomst en zij regelden via een Hillegersbergse voetbalclub nieuwe sportschoenen voor deze jongen. We moeten die kinderopparticipatie echt beter gaan organiseren met elkaar.'*

Of de sportverenigingen in de wijk, die aangeven: *we zijn op zoek naar juist de lage ses, maar we lijken ze niet te vinden, de afstand naar de vereniging is te groot. Hoe kunnen we juist de kids uit de lage ses binden?*

Ook Hugo Post erkent de zoekvraag: *om de een of andere reden lukt het ons onvoldoende om de kinderen te vinden die het naschoolse aanbod juist zo hard nodig hebben. Daardoor zitten klasjes bij de aanbieders bij lange na niet vol, missen we teveel kinderen en zijn we allemaal op zoek naar de lage ses.*

Al dit soort reacties hebben ons verder gesterkt in de keuze voor de West London Zone. Want als alle aanbieders in Delfshaven op zoek zijn naar de kinderen uit de lage ses-gezinnen, misschien moeten we het zoeken dan gaan organiseren. De West London zone heeft, juist door haar datamodel, een gestructureerde zoekmethode voor kinderen die onderpresteren en daarmee wordt geen kind vergeten. Met deze interventie kunnen we het zoeken organiseren en daar gaan veel partijen in de wijk erg enthousiast over zijn.

Daarnaast blijkt letterlijk dat er veel mogelijk is, mits we echt voor kinderopparticipatie durven te gaan. De afgelopen maanden zijn meerdere kinderen bij Team Toekomst door de bestaande organisaties aangedragen (denk aan Bureau Frontlijn), en iedere keer is het mogelijk geweest om zinvol en structureel bij te dragen aan het welzijn van deze kids. Wij weten niet zeker of de bestaande infrastructuur, hoe goed bedoeld ook, met eenzelfde power de zaken had geregeld voor deze kids.

Als derde blijkt in Delfshaven, net als in West London, dat ook het rijke deel van de Delfshavenaren bereid is actief bij te dragen; hetzij met geld, hetzij met spullen. West London is een wijk met grote armoede, maar ook met rijke lanen. Delfshaven is dat ook. De rijkere Delfshavenaren zijn allemaal bereid om bij te dragen, maar gaan niet zelf op zoek. Ze vertrouwen 1 van onze teamleden en door ook het kapitaal van de wijk te verbinden, ontstaan nog meer kansen voor de kinderen. De West London Zone verbindt ook de rijke wijkbewoners op zeer praktische wijze met de deelnemers van het programma en ook op dat punt is de interventie onderscheidend van het bestaande en kan de interventie verschil maken. Vandaar dat in de lijst met personen ook bijvoorbeeld een Rotaryclub Delfshaven voorbij komt. Die vertegenwoordigen dit onderdeel.

Organisatie Team Toekomst

De organisatie van Team Toekomst is zo klein mogelijk. De organisatie wordt zelf geen aanbieder van activiteiten, maar zorgt dat iedere deelnemer de juiste naschoolse ondersteuning krijgt en toont aan dat dat effect heeft. De organisatie is geen onderdeel van

het formele zorgnetwerk in de wijk, geen onderdeel van de wijkteams of het welzijnsbeleid, maar handelt met 1 doel: in een periode van 2 jaar krijgt ieder ieder kind een persoonlijke coach, een moeder uit de wijk, linkwerker, die twee jaar lang het kind ondersteunt als trusted adult en als steun. De linkwerker zorgt ervoor dat belemmeringen worden weggenomen voor het kind, niet even, maar structureel. Het kind wordt geholpen op 4 doelstellingen: Sociaal emotionele vaardigheden, self efficacy, onderwijsresultaten en sociaal kapitaal. In samenwerking met de gemeente is het datamodel vastgesteld dat zicht gaat geven op de positieve ontwikkeling die de kinderen doormaken tijdens het 2-jarig programma en daarna. Onderstaand een toelichting van het programma en het datamodel in drie plaatjes:

Stappenplan Team Toekomst

Team Toekomst wordt vormgegeven in een stichting. Het stichtingsbestuur zijn de volgende vier personen:

- Henk Rotgans, directie woningcorporatie Havensteder
- Barend de Jong, docent Valentijnschool Delfshaven
- Lilia Costa, gebiedscommissielid Delfshaven, moeder van 3 kinderen en ondernemer in Delfshaven
- Ramazan Karaoz, VO-docent in Delfshaven en op Zuid.